

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

МАТЕРІАЛИ

XXII Міжнародної науково-
практичної конференції

“КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ”

16-17 ЖОВТНЯ 2025 РОКУ

Київський
Національний Університет
Імені Тараса Шевченка

Програма
конференції

УДК 330, 331

JEL classification: D00, E00, G00, M00

*Рекомендовано вченою радою економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 3 від 25 листопада 2025 року)*

Редакційна колегія:

Г. Филюк, заслужений економіст України, д-р екон. наук, проф., зав. кафедри економіки підприємства; Д. Баюра, д-р екон. наук проф.; О. Грішнова, д-р екон. наук, проф.; Л. Чубук, д-р екон. наук, д-р екон. наук, проф.; М. Голованенко, канд. екон. наук, доц.; Л. Мартинюк, канд. екон. наук, доц.; І. Северина; канд. екон. наук, доц.; Р. Лісова (відп. секр.), доктор філософії, ас.

Конкурентоспроможність національної економіки: матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. проф. Г.М. Филюк : Київ, 2025. – 390 с.

Збірник містить матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції, що проходила 16-17 жовтня 2025 року на економічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Збірник охоплює наукові публікації за основними напрямками економічної науки.

Для науковців, державних службовців, викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти

Матеріали публікуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, імен власних та інших відомостей.

Адреса редакційної колегії: 03022, м. Київ, вул. Васильківська, 90-а, кім. 307, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, економічний факультет, кафедра економіки підприємства, тел. (044) 431-04-79, e-mail: conference_epref@ukr.net.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV

FACULTY OF ECONOMICS

DEPARTMENT OF BUSINESS ECONOMICS

Proceedings

**22nd International Research
Conference**

**“COMPETITIVENESS OF THE
NATIONAL ECONOMY”**

16–17 October 2025

**Taras Shevchenko
National University
of Kyiv**

**Conference
program**

UDC 330, 331

JEL classification: D00, E00, G00, M00

*Approved by the Academic Council, Faculty of Economics of Taras
Shevchenko National University of Kyiv (25 November 2025, protocol №3)*

Editorial Board:

H. Fyliuk, Honoured Economist of Ukraine, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Business Economics; D. Baiura, Doctor of Economics, Professor; O. Grishnova, Doctor of Economics, Professor; L. Chubuk, Doctor of Economics, Professor; M. Golovanenko, Candidate of Economics, Associate Professor; L. Martyniuk, Candidate of Economics, Associate Professor; I. Severyna, Candidate of Economics, Associate Professor; R. Lisova (Executive Secretary), PhD in Economics, Assistant Professor.

Competitiveness of the national economy: Proceedings of the 22nd international research conference/ Edited by Prof. Halyna Fyliuk: Kyiv, 2025. – 390 p.

The proceedings contain the papers presented at the 2nd international research conference “Competitiveness of the national economy”, held on October 16-17, 2025, at the Faculty of Economics of Taras Shevchenko National University of Kyiv. The proceedings cover research papers in key areas of economics.

For scholars, civil servants, teachers, postgraduate and graduate students of economics in higher educational institutions.

The authors of published papers are solely responsible for the selection and accuracy of presented facts, quotations, economic and statistical data, professional terminology, proper names, and other data.

Address of the editorial board: 03022, Kyiv, 90-a Vasylkivska St., room 307, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Faculty of Economics, Department of Business Economics, tel. (044) 431-04-79, e-mail: conference_epef@ukr.net.

МЕЛЬНИК Богдан Роль людського капіталу для цифрової трансформації аграрних підприємств України	205
МИКИТЮК Оксана Системний аналіз впливу складових національної безпеки на економічну безпеку України	208
МИНЧИНСЬКА Ірина Сучасні тенденції розвитку сталих бізнес-моделей	211
МІЛЬКА Алла, БЕЗРІДНИЙ Максим, ЗАКЛАДНИЙ Роман Інвестиції в освіту та науку як стратегічний ресурс відновлення економіки України	215
МІРОШНИЧЕНКО Інга Людський капітал у системі сталого розвитку України	218
МІСЮКЕВИЧ Валентина, КИРИЧЕНКО Юрій, НАЗАРЕНКО Дмитро Роль людського капіталу у розвитку підприємництва та формуванні інноваційної економіки України	221
МІЩЕНКО Володимир Формування сучасного технологічного укладу в умовах промислово-цифрового розвитку	225
НАМ'ЯСЕНКО Віктор Інклюзивність як фактор повоєнного розвитку підприємств (на прикладі дитячих розважальних центрів)	228
НАУМЕНКОВА Світлана Трансформація бізнес-процесів на основі використання штучного інтелекту	232
НЕБРАТ Вікторія Сучасні тренди розвитку ЄС та бізнес-ризиків	235
НОВІКОВА Ольга, НОВАК Ірина Чинники економічного зростання в Україні: людський капітал і продуктивність	238
НОСАЛЬ Олександр Моделі HR-аналітики: пошук досконалості	241
ОВСІЄНКО Ольга Комплаєнс-менеджмент як фактор стійкості сучасних бізнес-моделей	244
ОЖЕЛЕВСЬКА Тетяна Відродження сільськогосподарської кооперації в Україні в контексті євроінтеграції	246
ОЛФЕР Іван Поведінкові аспекти трансформації бізнес-моделей в умовах сучасних викликів	249
ОНИСЕНКО Тетяна, ШИМЧЕНКО Наталя Енергоефективність підприємств, як стратегічний ресурс для відродження економіки України	252

Мілька Алла,
канд. екон. наук, доцент
Полтавський університет економіки і торгівлі
Безрідний Максим,
аспірант
Полтавський університет економіки і торгівлі
Закладний Роман,
аспірант
Полтавський університет економіки і торгівлі

ІНВЕСТИЦІЇ В ОСВІТУ ТА НАУКУ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ключові слова: академічна мобільність, дуальна освіта, кластерна модель, людський капітал, інвестиції, наука.

Alla Milka,
Candidate of Economics, Associate Professor
Poltava University of Economics and Trade
Maksym Bezrydny,
PhD student
Poltava University of Economics and Trade
Roman Zakladny,
PhD student
Poltava University of Economics and Trade

INVESTMENTS IN EDUCATION AND SCIENCE AS A STRATEGIC RESOURCE FOR ECONOMIC RECOVERY IN UKRAINE

Keywords: academic mobility, dual education, cluster model, human capital, investments, science.

Освіта та наукові дослідження є ключовими драйверами відродження економіки України в післявоєнний період. Сучасні виклики зумовлюють необхідність інвестування в університети, створення освітніх кластерів, розвиток дуальної освіти та стимулювання академічної мобільності. Формування покоління фахівців, здатних працювати в умовах цифрової трансформації та глобальної конкуренції, визначатиме конкурентоспроможність держави на світовому ринку. Саме інвестиції в освіту та науку слід розглядати як базис відродження економіки України.

Фундаментом для збільшення людського капіталу є оновлення та відновлення освітньої інфраструктури. Через програму EU4UASchools: Build Back Better, яку реалізували ЄС і ПРООН разом із Мінрегіоном, було відновлено 66 шкіл у 11 областях, повернувши у безпечне середовище понад 21 600 учнів і вчителів [1].

Значну увагу Україна приділяє шкільним реформам. Програма LEARN, підтримана Світовим банком і партнерами, вже охоплює до мільйона учнів,

учителів і шкільного персоналу, закладаючи фундамент людського капіталу для економічного відновлення/ [2]

Внаслідок війни Україна зазнає величезних збитків. ЮНЕСКО оцінює відновлення пошкодженої наукової інфраструктури України у понад 1,21 млрд дол., ще 45,9 млн дол. знадобиться на обладнання. Зруйновано 1 443 наукових об'єкти; понад 10 400 науковців були переміщені або виїхали. [3]

Разом з цим, вважаємо стратегічною інвестицією у післявоєнну розбудову економіки науку. Україна зробила понад 40 інновацій у 2023–2024 роках – від AI-дронів до нейромереж для діагностики травм. Важливим є перехід до моделей «дослідження заради впливу» через відкриті платформи, трансфер технологій та міжінституційну взаємодію [4].

В умовах післявоєнної трансформації економіки інвестиції в освіту та науку стають не лише пріоритетом державної політики, а й фундаментом відновлення. Одним із ключових напрямів є академічна мобільність. Академічна мобільність створює нові горизонти для студентів і викладачів, підвищує якість освіти та інтегрує Україну в європейський простір

Так, у рамках президентської ініціативи та Twinning-програми «10 українських університетів» (серед них Харківський НТУ ім. Каразіна, Університет Шевонара, НУЛЕ, ХНУРЕ) вже пропонують студентам подвійні дипломи з Великою Британією. Це дозволяє отримати ступінь магістра, визнаний як в Україні, так і у Великій Британії. Сьогодні програмою охоплено близько 200 студентів. [5] Дуальна освіта та подвійні дипломи підсилюють конкурентоспроможність випускників

Програма SAM Ukraine (Short Academic Mobility), яка забезпечує короткотермінові обміни між університетами всередині країни, що інтегрує мобільність у стандартні освітні програми. [6]

Важливим кроком є участь України в альянсі CIVICA for Ukraine, де студенти, аспіранти та викладачі з КНЕУ, ДонНУ, УКУ, НаУКМА та KSE беруть участь в академічних обмінах, зокрема у сфері соціальних наук, публічної політики та менеджменту. Не менш важливим є розвиток освітніх кластерів, що поєднують університети, бізнес і місцеву владу. Кластерна модель забезпечує ефективний діалог між університетами та бізнесом, формуючи кадри, затребувані ринком. Так, у 2024 році Kharkiv IT Cluster залучив до співпраці шість університетів з різних регіонів, щоб оновити IT-освіту з урахуванням реальних потреб бізнесу.

Аналогічні тенденції простежувалися на конференції у Львові (2023 р.), присвяченій регіональній кластерній взаємодії. Учасники обговорювали фінансування кластерів на рівні ЄС та створення регіональних освітніх екосистем. [7]

Таким чином, кластеризація формує платформи взаємодії науки та бізнесу, які здатні прискорювати інновації та створювати нові робочі місця.

У 2025 році Україна та Велика Британія підписали стратегічну угоду про 100-річне партнерство, у рамках якого реалізується програма Researchers at Risk. Уже понад 170 українських науковців продовжують свої дослідження в 70 британських університетах. Серед спільних проєктів – дослідження штучного інтелекту для лікування поранень, розвиток «зеленої» енергетики тощо.

Крім того, Британська Рада активно підтримує освітньо-культурний обмін. Програма партнерства шкіл залучає 50 навчальних закладів Великої Британії та 50 українських, розвиваючи мовні та професійні компетенції вчителів. Міжнародні та національні аналітичні центри наголошують: освіта – це основа не лише економічного розвитку, а й миру та суспільної стійкості. Міжнародне партнерство гарантує ресурси, досвід і сталість освітніх реформ.

Зокрема, видання Higher Education у 2024 р. підкреслювало, що інвестиції в університети формують передумови досягнення тривалого миру. [8]. Водночас дослідження вказують на необхідність формування етичних і високопрофесійних кадрів, які здатні інтегрувати Україну у високотехнологічний простір ЄС та НАТО.

Особливої уваги заслуговує концепція цифровізації людського капіталу, що пропонується науковцями НААН. Вона передбачає поєднання внутрішніх і зовнішніх чинників розвитку людських ресурсів з акцентом на цифрову адаптацію [9].

Отже, інвестиції в освіту та науку – це не лише шлях до економічного відновлення, а й до довгострокової стабільності та глобальної інтеграції України.

Список використаних джерел:

1. Відновлення шкіл (EU4UASchools). URL: <https://mindev.gov.ua/en/news/minrozvytku-spilno-z-ies-i-proon-zavershyly-masshtabnyi-proiekt-vidnovle>
2. Програма LEARN. URL: https://www.worldbank.org/en/news/feature/2025/03/25/learning-and-school-reforms-continue-in-ukraine-despite-war-challenges?utm_source
3. UNESCO: Україні потрібно понад мільярд доларів для відновлення наукової інфраструктури та потреб. URL: https://apnews.com/article/5febb27df5dc49c5893da9f662f5605b?utm_source
4. Інновації 2023–2024. URL: https://svit.kpi.ua/en/2025/06/13/ukraine-after-the-war-a-humanitarian-strategy-of-renewal-innovation-and-moral-leadership/?utm_source
5. Four Ukrainian universities join dual diploma program with UK higher education institutions URL: https://en.interfax.com.ua/news/general/979993.html?utm_source
6. Ukraine Student Academic Mobility (SAM) Programme. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/en/programmes/education/sam-ukraine?utm_source
7. Матеріали міжнародної конференції «Кластерна співпраця у сфері сталого регіонального розвитку». ЛПНУ. 5-7 червня 2023 р. URL: https://www.clusters.org.ua/en/cluster-collaboration/?utm_source
8. HIGHER EDUCATION6'2024. Науково-практичний журнал «Освітня аналітика України». URL: https://science.iea.gov.ua/en/2024-6-126-140en/?utm_source
9. «HUMAN CAPITAL RECOVERY IN UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD USING THE ADVANTAGES OF DIGITALIZATION. – Journal of European Economy. URL: https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/enjee/article/view/1611?utm_source